

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1830/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata 1. pontja és a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Jpe.II.60.040/2022/7. számú jogegységi hatályú határozata és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (Bálint, Kállai és Kende Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Kende Tamás; Sonnevend Pál Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Sonnevend Pál) eljáró jogi személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó elsődlegesen az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: 2/2014. PJE határozat) 1. pontja és a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat1) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, míg másodlagosan [az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz megalapozatlansága esetére] az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Jpe.II.60.040/2022/7. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat2) és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes

döntéshozatali eljárást az Európai Unió Bírósága előtt az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ.) 267. cikke alapján, melynek lezárultáig az eljárást az Abtv. 60. §-ának megfelelően függessze fel.

- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó pénzügyi intézmény 2004. október 20. napján megkötött deviza alapú hitelszerződéssel 58.800 CHF összegű hitelkeretet nyújtott az alapügy felperesei, mint adósok részére. A felperes természetes személy adósok tudomásul vették, hogy a hitelkeret terhére igénybe vehető kölcsön maximális összege 8.150.000 forintnak a szerződés hatályba lépésének napján érvényes, magánszemélyekre vonatkozó deviza vételi árfolyamon számított deviza ellenértéke, de nem több, mint a hitelkeret. A felperesek azt is tudomásul vették, hogy a lejárt tőke- és kamattartozást, valamint azok késedelmi kamatát az indítványozó devizában tartja nyilván és emiatt a kölcsön, illetve a tartozás forintban kifejezett összege a magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyam függvényében változhat. A szerződés 6.6. pontja értelmében a felperes természetes személyek jogosultak voltak a futamidő alatt egy alkalommal a banktól a devizában nyilvántartott kölcsön forintalapú kölcsönné alakítását kérni azzal, hogy kötelesek ezt a kérelmet a fordulónapot legalább 30 nappal megelőzően a bankhoz írásban benyújtani. A szerződés 10.12. pontja szerint a felperesek kifejezetten nyilatkoztak arról, hogy megértették azt a banki tájékoztatást, miszerint a szerződés szerinti kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha a kölcsön devizanemének forintárfolyama jelentősen változik, és akként nyilatkoztak, hogy ezen információ ismeretében is igénybe kívánták venni a kölcsönt.
- [3] 1.2. A felperes természetes személyek keresetükben (egyebek között) a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérték a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés *a*), *b*) és *e*) pontja alapján, jogkövetkezményként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérték, valamint azt, hogy a bíróság kötelezze az indítványozót 7.362.521 forint és járulékai megfizetésére. A felperesek negyedleges keresetükben annak megállapítását is kérték, hogy a kölcsönszerződés egyes pontjai tisztességtelenek, tekintettel arra, hogy az indítványozó devizakockázattal kapcsolatos tájékoztatása nem felel meg a 2/2014. PJE határozatban, valamint az Európai Unió Bírósága vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak.
- [4] Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 37.G.43.504/2017/80. számú, 2020. november 10. napján kelt ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Az ítélet jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns megállapításai szerint az indítványozó ismertette a felperesekkel, hogy az árfolyamváltozásnak milyen hatása van a tartozásra, és a felpereseknek ebből meg kellett érteniük, hogy „ha a forint gyöngül akkor a tartozásuk nő”, azaz az indítványozó nem tisztességtelenül

telepítette a kockázatot a felperesekre. Az árfolyamváltozás korlátlanságát a felpereseknek azért kellett volna megérteniük, mert az indítványozó „nem közölte, hogy az árfolyam bármilyen nem lehet, illetve azt sem, hogy bármely terhet átvállalna” (Fővárosi Törvényszék ítélete, 28. oldal).

- [5] 1.3. A felperesek fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.073/2021/10. számú, 2021. június 8. napján kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítéltábla szerint a szerződéskötés időpontjában hatályos régi Hpt. speciális rendelkezése ugyan nem írta elő az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást, de az indítványozó a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv alapján ebben a kérdésben is köteles volt a felperesek számára tisztességes tájékoztatást adni. Ilyen esetekben az érvénytelenséget nem a régi Hpt. rendelkezéseinek sérelme, hanem a 93/13/EGK irányelv magyar jogba implementált szabályainak nem megfelelő eljárás és tájékoztatás eredményezheti. E körben a Fővárosi Ítéltábla kiemelte, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. §-a már a szerződéskötés idején is tartalmazta a tisztességtelenséget, mint érvénytelenségi okot, melyet a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseire figyelemmel kellett értelmezni. Az ítéltábla szerint a kereset, a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns jogegységi határozatok, továbbá az Európai Unió Bíróságának döntései nem jogot alkotnak, hanem jogot értelmeznek. Így pedig a már korábban is létező szabályok később kiadott értelmezése irányadó az adott személy hatálybalépése után létrejött valamennyi jogviszonyra, tehát az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy alapját képező, 2004. október 20. napján megkötött szerződésre is. Ennek megfelelően a szerződés rendelkezéseinek vizsgálata során a Kúria 2/2014. és 6/2013. PJE határozatai, valamint az Európai Unió Bírósága egyes döntései (így különösen a C-96/14., C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú ügyekben született döntések) irányadóak. Az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján a devizakockázatról rendelkező szerződési feltétel akkor világos és érthető, ha a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelheti a szerződésből eredően őt érő gazdasági következményeket, a szerződés pedig átláthatóan tünteti fel azon mechanizmus konkrét működését, amelyre az érintett feltétel utal. A deviza alapú szerződések esetében mindez azt jelenti, hogy a hitelintézeteknek (így az indítványozónak is) arról kell(ett) informálnia a fogyasztót, hogy a devizaalapú elszámolás mint a szerződés mechanizmusa azzal a hatással jár, hogy ebből eredően árfolyamkockázat merül fel, amelyet teljes egészében a fogyasztó visel, és hogy ez milyen módon befolyásolja a fizetési kötelezettségét, amely pedig már a fogyasztó gazdasági kötelezettségeinek változásával kapcsolatos ismeret (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [34]-[35]). A Fővárosi Ítéltábla szerint az indítványozó által nyújtott tájékoztatás ezen követelményeknek megfelelt, hiszen az indítványozó tájékoztatta arról a felpereseket,

hogy jelentős árfolyamkockázat keletkezhet akkor, ha a kölcsön devizanemének forint árfolyama jelentősen változik, ráadásul a szerződés rendelkezett a pótfedezet nyújtásáról is akkor, ha a zálogtárgy forgalmi értéke már nem nyújt kellő fedezetet a bank számára, ami szintén az árfolyamkockázatra vonatkozó figyelmeztetésként értékelhető (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [36]). Az ítéltábla megítélése szerint nem szükséges arról szó szerint tájékoztatni a fogyasztókat, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, elegendő, ha ez összességében kiderül a tájékoztatásból, márpedig jelen esetben az indítványozó arról tájékoztatta a felpereseket, hogy az árfolyamkockázat akár jelentős is lehet, és nem utalt semmilyen kockázati felső határra, mely *a contrario* az árfolyamkockázat korlátlanágát jelenti (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [38]).

- [6] 1.4. A felperesek felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Gfv.VI.30.480/2021/5. számú, 2022. május 10. napján kelt közbenső ítéletével a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy a peres felek között 2004. október 20. napján létrejött deviza alapú hitelszerződés érvénytelen. A Kúria közbenső ítéletében kiemelte: a 93/13/EGK irányelv 8. cikke alapján a tagállamok a fogyasztók magasabb szintű védelme érdekében az irányelvnél szigorúbb nemzeti rendelkezéseket is elfogadhatnak. Az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében főszabály szerint a tagállami legfelsőbb bíróságok ítélkezési gyakorlata nem tartozik az irányelv 8. cikkének hatálya alá, azonban az ilyen ítélkezési gyakorlat is összhangban lehet az irányelvvél, ha az alsóbb fokú bíróságok számára kötelező kritériumok képesek hatékony jogorvoslatot nyújtani a fogyasztóknak, és az alsóbb fokú bíróságokat ez nem korlátozza az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésében (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [20]). A 2/2014. PJE határozat értelmében, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, melynek következtében a szerződés érvénytelen. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa JPE határozat1-ben azt az elvi tartalmú döntést hozta, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás, ha az átlagosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a forint árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [21]-[22]). Jelen esetben a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a 2004-

ben kötött szerződésből csak következtetni lehetett az árfolyamkockázatra, annak mértékét (korlátlanágát) a szerződés nem tartalmazta kifejezetten, a szerződéshez pedig külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. A Kúria ezért úgy ítélte meg, hogy a szerződés valójában csak ismertette az árfolyamkockázat mibenlétét, de nem hívta fel a fogyasztó figyelmét kellő súllyal, átlátható módon az árfolyamromlás valós, lehetséges következményeire (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [24]).

- [7] 1.5. A Kúria közbenső ítéletével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt és jogegységi panaszt is előterjesztett. Az Alkotmánybíróság 3056/2023. (II. 8.) AB végzésével az indítványozó alkotmányjogi panaszát a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárásra tekintettel érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.
- [8] 1.6. Az indítványozó jogegységi panasza alapján eljáró Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2023. június 12. napján kelt JPE határozat2-vel megállapította, hogy a Kúria Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete jogkérdésben eltért a Kúria más, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítéletétől, azonban az eltérés indokolt volt, ezért a Jogegységi Panasz Tanács a közbenső ítéletet hatályában fenntartotta. A JPE határozat2 jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns megállapítása szerint a Kúria egy korábbi, 2019. május 29. napján meghozott határozatában egy, a perbelivel tartalmilag lényegében azonos szerződéses dokumentációt vizsgált és az abban foglalt árfolyamkockázati tájékoztatót a 2/2014. PJE határozat alapján megfelelőnek találta. Utóbb, 2021. november 22. napján a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa meghozta a JPE határozat1-et, melynek értelmében a 2/2014. PJE határozat a továbbiakban csak a jogegységi hatályú határozatban kifejtett (a Kúria közbenső ítéletében hivatkozott és a jelen határozat 1.4. pontjában már idézett) kötelező kiegészítő értelmezéssel alkalmazható. A JPE határozat1 eredményeképpen a Kúriának az árfolyamkockázati tájékoztatót újra kellett értékelnie, melynek eredményeként (éppen a JPE határozat1-ben foglaltak miatt) eltérő következtetésre jutott. Ez pedig egyben azt is jelenti, hogy a Kúria eljáró tanácsa ugyan jogkérdésben eltért a Kúria korábbi, Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától, az eltérés oka azonban éppen a JPE határozat1-nek megfelelő döntés meghozatala volt, ekként az eltérés a Jogegységi Panasz Tanács szerint indokolt volt (JPE határozat2, Indokolás [35]).
- [9] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa úgy ítélte meg, hogy az ügyben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése sem indokolt, részben azért, mert a 93/13/EGK irányelv vonatkozó rendelkezései egyértelműek, részben pedig azért, mert a Kúriában nem merült fel kétség a szabály értelmét illetően (*acte clair*) (JPE határozat2, Indokolás [38]).
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő a (Kúria Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete vonatkozásában a fentiek szerint ismételt) alkotmányjogi panaszát, melyben elsődlegesen, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a 2/2014. PJE határozat 1.

pontja és a JPE határozat¹ alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, míg másodlagosan, az Abtv. 27. §-a alapján a JPE határozat² és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is indítványozta, és egyben kérte, hogy annak lezárultáig az Alkotmánybíróság az eljárást az Abtv. 60. §-ának megfelelően függeszse fel.

- [11] Tekintettel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyaránt támadta a Kúria közbenső ítéletét és a JPE határozat²-t, melyek közül a Kúria közbenső ítélete elleni alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságon, a jogegységi hatályú határozattal szembeni alkotmányjogi panaszt pedig a Kúrián kell előterjeszteni, az Alkotmánybíróság Főtitkára ezért az alkotmányjogi panaszt a főtitkári előkészítő eljárás során, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének megfelelően elkülönítette. Az ily módon elkülönített alkotmányjogi panaszokat az előadó alkotmánybíró utóbb, a főtitkári előkészítő eljárás eredményes lezárultát követően ismételten egyesítette.
- [12] 2.1. Az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával és a JPE határozat¹-gyel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, az alábbiak szerint.
- [13] A 2/2014. PJE határozat 1. pontja az alkotmányjogi panasz szerint azért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, mert a normatív hatással bíró jogegységi határozat a polgári jogi szerződések létrejöttének időpontjára visszamenőlegesen, látszólag jogértelmezésként, valójában azonban magyar és uniós jogszabályi alapok nélküli jogalkotással változtatta meg a szerződéses felek jogi viszonyait. Az indítványozó e körben kiemelte: a Kúria a 2/2014. JPE határozat elfogadásával egyszer már megállapított egy irányadó jogértelmezést, melynek elfogadását követően sem a magyar, sem pedig az uniós jog nem változott meg érdemben, a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának a JPE határozat¹-gyel történt módosítása egy már korábban megállapított normatartalom utólagos és indokolatlan módosításának tekinthető, ami az indítványozóra nézve kétségtelenül hátrányos volt. Ezt a hátrányt az alkotmányjogi panasz szerint egyértelműen igazolja a JPE határozat² rendelkező része és indokolása, illetőleg a Kúria közbenső ítélete.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is rámutatott, hogy a világosság és érthetőség követelménye a magyar jogban csak a régi Ptk. 2009-ben történt módosításával jelent meg, az ezt megelőzően kötött szerződésekre a világosság és érthetőség követelménye nem a magyar jogból, hanem közvetlenül a 93/13/EGK irányelvből ered. A 2/2014. PJE határozat ugyanakkor a közvetett hatály fogalmát szélsőségesen tágan értelmezi, amikor arra a következtetésre jut, hogy nem kell megjelölni, hogy melyik magyar jogszabályi rendelkezést értelmezik az uniós joggal összhangban, elegendő, ha a magyar jognak nincs olyan szabálya, ami kizárná az át

nem ültetett irányelvi szabálynak a magyar jogban való érvényesülését. A 2/2014. PJE határozat szándéka szerint a C-26/13. számú, *Kásler* ügyben hozott ítéletből fakadó követelményeket jelenítette meg a magyar jogban, a *Kásler* ítéletből (és általában az uniós jogból) azonban nem következik, hogy a világosság és érthetőség követelményének megsértése automatikusan, minden további körülmény mérlegelése nélkül az érintett szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét és ezzel érvénytelenségét eredményezné. Az indítványozó szerint a világosság és érthetőség csak az egyik (és nem pedig az egyetlen) olyan tényező, amelyet az érvénytelenség körében azok összességében kell a bíróságoknak vizsgálniuk. Ez pedig egyben azt is jelenti a panasz szerint, hogy a 2/2014. PJE határozat valójában nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem azzal ellentétesen járt el, tartalmilag jogot alkotott, amely az érvénytelenség jogintézményén keresztül a múltira nézve is irányadó, és az indítványozó helyzetét elnehezítette.

- [15] A fentiek miatt az indítványozó álláspontja szerint az is megállapítható, hogy a Kúria 2/2014. PJE határozatában megjelenő jogértelmezés önkényes, mert nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem abból nem következő módon, sőt azzal ellentétesen járt el, mely önkényes jogértelmezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is eredményezi. Az indítványozó e körben utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy az uniós jog alkalmazási körének kiterjesztő értelmezése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét eredményezheti [így például a 11/2020. (VI. 3.) AB határozatban és a 16/2021. (V. 13.) AB határozatban].
- [16] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a JPE határozat1 alaptörvény-ellenességét is állította, ugyancsak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme miatt.
- [17] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése körében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a JPE határozat1 nem a világosság és érthetőség követelménye megsértésének jogkövetkezményét, hanem a világosság és érthetőség tartalmát módosította, oly módon, hogy az valójában nem következik az Európai Bíróság gyakorlatából. Azáltal pedig, hogy a JPE határozat1 kiterjesztően értelmezte az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatát, a JPE határozat1 az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is megsértette a jogértelmezés önkényessége miatt.
- [18] 2.2. Az indítványozó Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, az alábbiak szerint.
- [19] Egyfelől, a Kúria közbenső ítéletében, valamint a JPE határozat2-ben nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségének. Sem a közbenső ítélet, sem a JPE határozat2 nem adott választ arra a kérdésre, hogy a 2004-ben megkötött hitelszerződés mely pontja és mely jogszabály alapján érvénytelen, és ennek a pontnak az érvénytelensége miért hat ki a teljes szerződés érvénytelenségére, miként arra a kérdésre sem, hogy az alapügy felperesei miért nem

részesültek megfelelő tájékoztatásban, és miért nem tudták felismerni a hitelszerződésből eredő és általuk viselendő kockázat gazdasági következményeit. Az indítványozó e körben arra is hivatkozott, hogy az eljárás során kifejezetten érvelt amellett, hogy sem a régi Ptk. rendelkezései, sem pedig az Európai Bíróság gyakorlata alapján nem állapítható meg automatikusan, további vizsgálat nélkül a hitelszerződés érvénytelensége, azonban az indítványozó ezen érve is válasz nélkül maradt.

[20] Másfelől, a Kúria közbenső ítéletében és a JPE határozat2-ben az indítványozó szerint önkényesen alkalmazta az irányadó jogot. Abban az esetben ugyanis, ha az indítványozó elsődleges, az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló kérelmét az Alkotmánybíróság nem találja megalapozottnak, akkor ez azt jelenti, hogy a 2/2014. PJE határozat JPE határozat1-gyel történő módosítása valójában csak pontosítás, a JPE határozat1 nem keletkeztetett új követelményt, mely esetben a korábbi gyakorlattól eltérő kúriai megközelítés a jogszabályokkal nem indokolható, azaz önkényes. E körben az alkotmányjogi panasz kiemelte, hogy a Kúria korábbi, a JPE határozat1 elfogadását megelőző gyakorlata világosnak és érthetőnek találta az indítványozó által a fogyasztóknak adott tájékoztatást, e vonatkozásban teljesen egyező tényállás alapján, hiszen ugyanazon tájékoztatás jogszerűségét kellett a Kúriának a közbenső ítéletben és a JPE határozat2-ben is értékelnie, melyhez képest a közbenső ítélet és a JPE határozat2 a JPE határozat1-re hivatkozással újraértékelte a tájékoztatás megfelelőségét (és az értékelés eredménye a korábbiakhoz képest eltérő, az indítványozó számára hátrányos lett). Az indítványozó szerint a Kúria kizárólag azért állapította meg az indítványozó által nyújtott tájékoztatás tisztességtelenségét, mert az nem tartalmazta pontosan a JPE határozat1-ben rögzített (sem az uniós jogból, sem a magyar jogból nem következő) szófordulatokat. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon önkényesnek tartja az indítványozó azt a jogértelmezést, mely egy csaknem két évtizeddel korábbi szerződés szófordulatának megfelelőségét egy közel húsz évvel későbbi bírói döntésben megjelenő szófordulatával veti össze, érdemi tartalmi vizsgálat nélkül.

[21] Harmadfelől, az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a JPE határozat2 meghozatala során kellő indokolás nélkül mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Az indítványozó álláspontja szerint az uniós joggyakorlat kifejezetten ellentétes a 2/2014. PJE határozat módosított 1. pontjával, melyhez képest sem a valóságnak nem felel meg, sem pedig az Alaptörvényből fakadó indokolási kötelezettség követelményét nem elégíti ki az az indokolás, amelyet a Kúria adott az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elutasításával összefüggésben.

[22] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság az EUMSZ. 267. cikke alapján kezdeményezzen előzetes döntéshozatalt az Európai Bíróságnál.

II.

[23] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[24] 2. A 2/2014. PJE határozat indítvánnyal érintett rendelkezése:

„1. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszoabályként nem vizsgálható.

E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető.

Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.”

[25] 3. A JPE határozat1 indítvánnyal érintett rendelkezése:

„[34] A 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.”

III.

- [26] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.
- [27] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a JPE határozat²-t 2023. június 21. napján vette át, mely időponthoz képest az alkotmányjogi panasz határidőben (2023. augusztus 16. napján) került előterjesztésre. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó a Kúria Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete ellen korábban már terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, melyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül, a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárásra figyelemmel utasított vissza [3056/2023. (II. 8.) AB végzés], ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32/B. § (2) bekezdésének megfelelően a Kúria közbenső ítéletével szemben is határidőben előterjesztettnek tekinthető.
- [28] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, ugyanis az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás alperese volt. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogi képviselője az Alkotmánybíróság eljárására is kiterjedő meghatalmazását csatolta.
- [29] 3. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatokkal szemben is előterjeszthető. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/D. § (1) és (5) bekezdései alapján, ha a jogegységi panasz tanács megállapítja a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést, dönt a bíróságokra kötelező értelmezésről, mely határozat jogegységi határozat hatályú, azt a jogegységi határozatok közzétételére vonatkozó szabályok szerint a Magyar Közlönyben közzé kell tenni. Figyelemmel a fentiekre, továbbá figyelemmel arra, hogy a 2/2014. PJE határozat és a JPE határozat¹ az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben alkalmazásra került, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok jelen esetben támadhatóak az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal.
- [30] 4. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Mind az Abtv.

26. § (1) bekezdése szerinti, mind pedig az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét teljesíti.

- [31] 5. Az Alkotmánybíróság a 11/2015. (V. 14.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) már vizsgálta a 2/2014. PJE határozat 1. pontja alaptörvény-ellenességét, az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével és 25. cikk (1) bekezdésével összefüggésben. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a B) cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, melyre vonatkozóan az Alkotmánybíróság az Abh.-ban nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért az alkotmányjogi panasz a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával összefüggésben nem tekinthető *res iudicatának*, az Abtv. 31. § (1) bekezdésének megfelelően.
- [32] 6. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint csak érdemi alkotmányossági vizsgálat eredményeként állapítható meg, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszban támadott 2/2014. PJE határozat 1. pontja a JPE határozat 1 szerinti kötelező értelmezéssel sérti-e a visszaható hatályú jogalkotás követelményét, illetőleg az uniós jog értelmezése szempontjából az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon önkényesnek tekinthető-e. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz vizsgálata pedig az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz vizsgálatának eredményéhez képest, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz elbírálását követően folytatható csak le. Az Alkotmánybíróság ezért mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti, mind pedig az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [34] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [35] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg, és az alábbi következtetésekre jutott.
- [36] 1.1. Az Abh. a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (és az ahhoz kapcsolódó indokolás III/1. pontja) vonatkozásában már megállapította, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja nyilvánvalóan nem minősül normaalkotásnak (Abh., Indokolás [36] és [49]). A határozat (jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns) megfogalmazása szerint „Valójában tehát a „világosság” és „érthetőség” fogalmakat

értelmezi a PJE határozat akképp, hogy kimondja: ezek tartalmát az is befolyásolja, hogy a pénzügyi intézmény milyen tájékoztatást adott a szerződés egyes kérdéseiről. A PJE határozat nem alkotott a magánjogban érvényesülő általános jogelvekhez képest új normát, hanem a polgári jogi alapelvekkel és követelményekkel, valamint a közösségi joggal összhangban azt juttatja kifejezésre, hogy egy szerződéses rendelkezés (tisztességessége) akkor is vizsgálható, ha az a kikötés – a szerződéskötéskor fennálló körülmények széles körének mérlegelése eredményeképpen – a másik szerződő fél számára nem volt világos, vagy nem volt érthető.” (Abh., Indokolás [49]).

- [37] Az Alkotmánybíróság a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközésének vizsgálata során az Abh. idézett megállapításait változatlanul irányadónak tekintette.
- [38] Azáltal, hogy az Alkotmánybíróság már állást foglalt abban a kérdésben, hogy a 2/2014. PJE határozat kiegészített 1. pontja nem tekinthető olyan jogalkotásnak, mely a hatályos jogszabályokból egyébként nem következő előírásokat rögzített volna, hanem csupán meghatározta a deviza alapú hitelszerződések érvénytelenségének megítélése során alkalmazandó jogszabályok irányadó és a bíróságok által követendő értelmezését, fogalmilag nem merülhet fel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkotás, illetőleg jogalkalmazás tilalmának sérelme. A Kúria ugyanis a 2/2014. PJE határozat elfogadásával az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések által meghatározott értelmezési tartomány keretein belül maradván, új jogi kötelezettség megalkotása nélkül, az Alaptörvény 28. cikkével összhangban határozta meg az irányadó jogszabályok helyes (és egyben a bíróságokra nézve kötelező) értelmezését, így pedig az indítványozó helyzetét sem nehezítette utólag el (ebben az értelemben lásd például: 3194/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [47]-[48]).
- [39] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a 2/2014. PJE határozat 1. pontja Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközését is állította, arra tekintettel, hogy a Kúria által választott jogértelmezés valójában nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem sérti a közvetett hatály elvét, és ezáltal önkényes.
- [40] Az Alkotmánybíróság a közvetett hatály elvének alkotmányjogi jelentőségével kapcsolatosan korábban már rögzítette, hogy „a jogszabályokat és az Alaptörvényt – amennyiben ez lehetséges – úgy kell értelmezni, hogy a normatartalom az Európai Unió jogával is összhangban álljon” {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [37]}, mely megállapítás a hazai jogalkalmazó szervekre is irányadó, és egyenesen következik a közvetett hatály uniós jogi elvéből {3455/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróságnak a közvetett hatály elve állított sérelme vonatkozásában akkor lehet hatásköre valamely alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatára, ha az indítványozó ezen elv állított sérelmét alkotmányjogi értelemben is összekapcsolja az Alaptörvény valamely rendelkezésével {3352/2024. (IX. 23.) AB

végzés, Indokolás [24]). Az indítványozó jelen esetben ennek a követelménynek eleget tett, ugyanis alkotmányjogi panaszában a közvetett hatály elvének sérelmét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmeként (a 2/2014. PJE határozat szerinti jogértelmezés önkényességként) hívta fel.

- [41] Tekintettel a 2/2014. PJE határozat sajátos jogi természetére [nem tekinthető jogszabálynak vagy közjogi szervezetszabályozó eszköznek, azonban az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal támadható, és a bíróságokra nézve kötelező erővel bír], továbbá tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már megállapította azt, hogy a 2/2014. PJE határozat jogértelmezést (és nem pedig jogalkotást) végzett, az Alkotmánybíróság jelen esetben az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretei között is vizsgálhatta a 2/2014. PJE határozat állított önkényességét.
- [42] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a deviza alapú hitelszerződés megkötésére 2004. október 20. napján, azaz Magyarország Európai Unióhoz történt csatlakozását követően került sor, ennek megfelelően a szerződés jogi megítélése szempontjából a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseire is tekintettel kell lenni. Az irányelv 5. cikke értelmében „[o]lyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó.”, a 8. cikk pedig feljogosítja a tagállamokat arra, hogy az uniós jogból fakadó követelményeknél szigorúbb rendelkezéseket fogadjanak el annak érdekében, hogy a fogyasztók számára magasabb szintű védelmet biztosítsanak.
- [43] Az EUMSZ. 267. cikke értelmében az Európai Unió Bírósága kizárólagos hatáskörébe tartozik az uniós jog értelmezése, ugyanakkor azonban a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása kizárólag a tagállamok bíróságának hatáskörébe tartozó kérdés (lásd például: C-564/15. sz. ügy, *Farkas*, 2017. április 26-i ítélet, ECLI:EU:C:2017:302, 37. pont). A közvetett hatály elvéből következően, az Alkotmánybíróság hivatkozott gyakorlatának megfelelően az uniós jogi relevanciával bíró ügyekben, amennyiben az lehetséges (azaz nem vezet *contra legem* és/vagy *contra constitutionem* értelmezési eredményre), a tagállami (magyar) jogot oly módon kell értelmezni, hogy az az Alaptörvénnyel és az uniós joggal egyaránt összhangban álljon.
- [44] Ahogyan azt az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már megállapította, a 2/2014. PJE határozatban a Kúria „nem alkotott új jogot, hanem az Európai Bíróság *Kásler-ügyben* hozott ítéletében foglalt alkalmazását tette a bíróságok számára egyértelművé és kötelezően követendővé.” (Abh., Indokolás [49]). Legfeljebb abban az esetben merülhetne fel a 2/2014. PJE határozattal összefüggésben az indítványban foglalt okból a határozat önkényessége és ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközése, ha a 2/2014. PJE határozat a fogyasztók érdekeivel ellentétes, a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseire képest kevésbé szigorú szabályokat

tartalmazna, és az indítványozó az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelően igazolná azt, hogy az adott esetben az uniós jog és a magyar jog kollíziójához vezető *contra legem* jogértelmezés elérte az alaptörvény-ellenesség szintjét, azaz egyben *contra constitutionem* is vált (ebben az értelemben lásd például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]). Jelen esetben azonban az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem adott elő arra vonatkozó alkotmányjogi indokolást, hogy a 2/2014. PJE határozat indítványozó által állított *contra legem* jellege miatt eredményezte egyben a PJE határozat alaptörvény-ellenességét is.

- [45] 1.3. A JPE határozat¹ jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns megállapítása szerint „A 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.” (JPE határozat¹, Indokolás [34]).
- [46] Az alkotmányjogi panasz szerint a JPE határozat¹ a világosság és érthetőség követelményének tartalmát módosította, oly módon, ahogyan az valójában nem következik az Európai Bíróság gyakorlatából, megsértve ezzel részben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését (visszaható hatály tilalma), részben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését (önkéntes jogértelmezés). A JPE határozat¹ ugyanakkor úgy fogalmaz, hogy a 2/2014. PJE határozat kiegészítését „az EUB fogyasztói irányelvet értelmező ítéletei, különösen a C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú előzetes döntéshozatali ügyben hozott határozataiban kifejtett szempontok indokolták” (JPE határozat¹, Indokolás [32]).
- [47] A jogegységi hatályú határozatokkal a Kúria az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének és a Bszi. 41/D. § (1) bekezdésének megfelelően nem alkothat jogot, Alaptörvényből fakadó kötelezettsége azonban a joggyakorlat egységességének biztosítása. A JPE határozat¹ (hasonlóan a 2/2014. PJE határozathoz) jelen esetben nem alkotott jogot, hanem csak az Európai Bíróság újabb ítélkezési gyakorlatából fakadó követelményeket tette a hazai bíróságok számára egyértelművé és kötelezően alkalmazandóvá (ebben az értelemben: Abh., Indokolás [49], melyet az Alkotmánybíróság a JPE határozat¹ vonatkozásában is irányadónak tekint). Önmagában az a tény, hogy egy, az alkalmazandó jogszabályokban egyébként is benne rejlő jogértelmezést a Kúria az eljáró bíróságok számára kötelezően előír, még nem veti fel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmét a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával összefüggésben. E körben az

Alkotmánybíróság arra is utal, hogy amikor az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletében meghatározza az uniós jog valamely normájának kötelező értelmezését, az ítélet időbeli hatályának korlátozása hiányában ez az értelmezés az adott norma hatálybalépésétől kezdődően kötelező, hasonlóan az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményt kimondó határozatainak és a Kúria jogegységi és jogegységi hatályú határozatainak jogi természetéhez. Ennek megfelelően az Európai Bíróság újabb ítélkezési gyakorlatában tett elvi megállapítások alapulvételével a Kúria nem csupán jogosult, hanem az ítélkezési gyakorlat egységességének biztosítása érdekében köteles is a már korábban elfogadott jogegységi határozatainak felülvizsgálatára.

- [48] Jelen esetben az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem mutatta be, hogy a JPE határozat¹-ben megjelenő kúriai kötelező jogértelmezés mennyiben tartalmaz olyan elemeket, amelyek már meghaladják a jogértelmezés kereteit, és jogalkotásnak minősülnek, melynek hiányában fogalmilag nem merülhet fel a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelme. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt sem igazolta, hogy melyek a JPE határozat¹-nek azok a megállapításai, amelyek nyilvánvalóan nem következnek sem az Európai Bíróság Kúria által hivatkozott esetjogából, sem pedig a vonatkozó magyar jogszabályokból (*contra legem* jogértelmezés), miként arra sem tért ki, hogy ezen állított, de nem igazolt *contra legem* jogértelmezés miatt érte el az alaptörvény-ellenesség szintjét, azaz vált egyben *contra constitutionem* jogértelmezéssé is.
- [49] 1.4. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.
- [50] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó által másodlagosan előterjesztett Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz megalapozatlansága esetére egyaránt állította a JPE határozat², és a Kúria közbenő ítélete alaptörvény-ellenességét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme miatt.
- [51] 2.1. Az indítványozó a JPE határozat² alaptörvény-ellenességét részben az indokolási kötelezettség megsértésére, részben a Kúria jogalkalmazásának önkényességére hivatkozással, részben pedig az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradására tekintettel állította.
- [52] 2.1.1. A Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően akkor van helye, ha a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben eltér a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától. A jogegységi panasz eljárás ennek megfelelően egy *sui generis* eljárás, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának

döntése pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatában az alapügytől függetlenül, önállóan is támadható alkotmányjogi panasszal {legutóbb: 3306/2024. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [12]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a Kúria jogegységi hatályú határozata nem az alapügyben született döntés egészét bírálja felül, ennek megfelelően a jogegységi hatályú határozat indokolásának is kizárólag arra a kérdésre kell kitérnie, ami a jogegységi panasz eljárás tárgya.

- [53] Figyelemmel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában mind az indokolási kötelezettség megsértését, mind a Kúria jogalkalmazásának önkényességét az alapügy érdemével (és nem pedig a jogegységi panasz eljárás tárgyára tekintettel) összefüggésben állította, az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a JPE határozat² és az indítványban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmeként megjelölt indokolás közötti tartalmi összefüggés hiányzik.
- [54] 2.1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is állítja, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa kellő indokolás nélkül mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.
- [55] Az indokolási kötelezettség megsértésének speciális esete, amikor az indokolási kötelezettség az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozik {3369/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [30]}. Jelen esetben a Kúria, mint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szempontjából kötelezett bíróság jogegységi hatályú határozatában egyértelműen rögzítette, hogy miért nem tartja szükségesnek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését (JPE határozat², Indokolás [38]). Az Alkotmánybíróság 26/2015. (VII. 21.) AB határozatának megállapítása szerint a kötelezett bíróságoknak nem kell előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezniük, ha (i) azt állapították meg, hogy a felmerült kérdés nem releváns, vagyis a kérdésre adott válasz nem befolyásolhatná érdemben a jogvita megoldását; (ii) a szóban forgó uniós jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte; (iii) az uniós jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]; utóbb: 3040/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [75]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a JPE határozat² indokolása az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatából, illetőleg az uniós jogból fakadó követelményeknek eleget tesz. Az Alkotmánybíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradása miatt (tekintettel arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás a természeténél fogva jogszabályértelmezésre, nevezetesen az uniós jog értelmezésére irányul) csak kivételesen, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség nyilvánvaló megsértése miatt, vagy pedig az indokolási kötelezettség megsértése miatt állapíthatja meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. Jelen esetben azonban az indítványozó ilyen kivételes, nyilvánvaló körülményt az alkotmányjogi panaszában nem tudott valószínűsíteni.

- [56] 2.1.3. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság a JPE határozat² alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [57] 2.2. Az indítványozó a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenességét részben az indokolási kötelezettség megsértése, részben pedig a Kúria jogalkalmazásának önkényessége miatt állította.
- [58] 2.2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panasa szerint a Kúria közbenső ítélete nem tartalmaz kellő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfelelő indokolást.
- [59] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32], vö. 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [60] Az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó állításával ellentétben a Kúria közbenső ítéletéből kétséget kizáróan megállapítható, hogy a hitelszerződés érvénytelensége a magyar jog mely rendelkezésein alapul, tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban mindenkor a felülvizsgálati kérelem keretei között jár el, a Kúria közbenső ítélete pedig egyértelműen rögzíti a felülvizsgálati kérelem főbb tartalmi elemeit (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [9]). A Kúria közbenső ítélete azt is egyértelműen meghatározza, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelensége miatt eredményezi az egész hitelszerződés érvénytelenségét (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [27]-[28]). Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a Kúria jogértelmezését, jogi álláspontját nem osztja (így például abban a kérdésben, hogy megfelelő volt-e a felperesek számára nyújtott tájékoztatás, és a felperesek felismerhették-e az árfolyamkockázattal járó gazdasági kockázat mértékét), alapvetően nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi, hanem az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső szakjogi-törvényértelmezési, illetőleg tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdés {lásd például: 3246/2024. (VII. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}.

- [61] 2.2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is állította, hogy a Kúria közbenső ítéletében önkényesen, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését megsértve alkalmazta az irányadó jogot. Amennyiben ugyanis a JPE határozat¹ csupán pontosította (és nem pedig módosította) a 2/2014. PJE határozatot, akkor a korábbi gyakorlattól eltérő kúriai megközelítés a jogszabályokkal nem indokolható.
- [62] Az Alkotmánybíróság az indítványozó ezen érveléssel összefüggésben visszautal a jelen határozat IV.1.2. pontjában tett megállapítására, valamely bírói döntés esetleges *contra legem* jellege még nem szükségképpen jelenti az adott bírói döntés alaptörvény-ellenességét.
- [63] Az Alkotmánybíróság hatásköre kizárólag a támadott döntések Alaptörvénnyel való összhangjának (és nem pedig az egyes döntések egymással való összhangjának) vizsgálatára terjedhet ki. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből fakadóan a jogegység biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a Kúria feladata (lásd például: 3123/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [14]). Önmagában az a tény, hogy a Kúria közbenső ítéletében a korábbi ítélkezési gyakorlatához képest eltérően ítélte meg valamely deviza alapú hitelszerződés érvényességét (az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét), éppen ezért nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi, hanem a Kúria joggyakorlat-egységesítési hatáskörébe tartozó szakjogi kérdés. Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi ugyanakkor, hogy a Kúria közbenső ítéletében részletes indokát adta annak, hogy miért állapította meg a deviza alapú hitelszerződés érvénytelenségét, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa pedig a JPE határozat²-ben az indítványozó jogegységi panasz alapján arra a következtetésre jutott, hogy bár a Kúria közbenső ítélete jogkérdésben eltér a Kúria Bírói Határozatok Gyűjteményében közzétett ítéletétől, azonban az eltérés indokolt volt.
- [64] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában jelen esetben kizárólag a Kúria ítélkezési gyakorlatának megváltozásával (a korábbi ítélkezési gyakorlattól való eltéréssel) indokolta azt, hogy a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenes, anélkül azonban, hogy arra vonatkozó alkotmányjogi indokolást adott volna elő, hogy a Kúria közbenső ítéletének állított *contra legem* jellege miért eredményezte egyben a Kúria közbenső ítéletének alaptörvény-ellenességét is.
- [65] 2.2.3. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [66] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást, az alkotmányjogi panaszban megjelölt konkrét kérdésekben.
- [67] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az Alaptörvényből „levezethető az Alkotmánybíróság előzetes döntéshozatali eljárás-kezdeményezési jogosultsága is”

{26/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [26]; legutóbb: 3048/2024. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [30]}. Az EUMSZ. 267. cikke értelmében az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének egyik feltétele az, hogy az eljáró bíróság úgy ítélje meg, hogy „ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére”. Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság döntésének meghozatalához sem a 93/13/EGK irányelv tartalmi értelmezésére, sem pedig a Kúria jogegységesítő tevékenységének az uniós joggal való összeegyeztethetőségének vizsgálatára nem volt szükség, ezért az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy jelen esetben nem teljesültek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének EUMSZ. 267. cikkében rögzített feltételei.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró